

בולעטין #102

וועד הכשרות

ארגון מוקדש לתיקון מצב הכשרות

באמצעים של בירור, חקירה ודרישה, התיעצות, הודעה, והצעה
חודש ניסן תשנ"ה

החשוד לאכול דברים האסורים מדאורייתא או מדרבנן אי מותר לסמוך עליו?

בין גאולה לגאולה, נזכה לשמחה ולגילה, בתוך עם סגולה, ע"כ הרב הגאון המפורסם וכו' וכו' כקש"ת מוה"ר שלום יהודה גראס אבדק"ק האלמין שליט"א
אחדש"ג שליט"א הנני בזה בשאלה נחוצה שבאה לפני בימים אלו, ויש בה נחיצות גדולה,
וע"כ אחלה פניך המאירים שימחול נא להשיבינו דבר ה' זו הלכה במוקדם הכי אפשרית, וה'
הטוב ישלם פעלו בכל משאלות לבבו לטובה אמן.

מעשה שהי' כך הי', שלפני איזה חדשים יצאה שמועה על צורבא מדרבנן א' בעירנו,
שאכל ברבים תוצרת חלב, שכן רבים וכן שלמים מבני עירנו נמנעים מלאכלה מחמת כמה
חששות גדולות בכשרותה, ואינה נאכלת רק מקלי הדעת. וכאשר הוכיחו לו על קלות ראשו
במה שפרץ בגדרי הזהירות בעניני כשרות, השיב שבכוונה עשה כן כדי להורות הוראה,
וממנו יראו וכן יעשו שאין עלי' שום חשש ויאכלו וישבעו בשאט נפש, וכשר הי' למהדרין
מן המהדרין. החרדים לדבר הי' פנו מעליו בשיקוץ, ויקל בעיניהם לקל בדעתו, ואחר איזה
שבועות נודע בשערים כי בעל החרושת של התוצרת המפוקפק ההוא מינהו להיות הרב
המכשיר על בית החרושת שלו (שמיוצרים בו גם שאר מוצרי אוכל מפוקפקות אצל אחב"י
בעלי נפש הזהרים בכשרות ביתם) והיות שאיזה מן המוצרים ההנה שאין עליהם שום חשש
נאכלים בבתי חרדי עדתינו הי"ו נעשים שמה תחת השגחתו של הרב המכשיר הנ"ל, עלה
ספק בלבם אם נאמן הוא גם על כשרותם של אותן המוצרים, ואם אין לו דין החשוד לדבר
איסור שאין לו נאמנות כמבואר בשו"ע יו"ד (סי' קי"ט) שהחשוד לאכול דברים
האסורים בין דאורייתא ובין דרבנן אין לסמוך עליו, והש"ך ז"ל כתב שם
דאפילו אם חשוד הוא לשאר דברים שיש לחוש לאיסור והם רק מדרבנן כגון

גבינה ופת עכו"ם במקום שנהגו איסור, ובבאה"ט שם כתב דמשמע מדבריו דה"ה חלב אין לוקחין ממנו אלא אם כן הוחזק בכשרות.

והנה הרמ"א ז"ל (סעיף ב') כתב דאם אכל לתיאבון לא אקרי חשוד, ועיין בערוך השולחן שם (סעיף י"ג) שתמה עליו, הלא כל חשוד הוא רק לתיאבון, דבלהכעים פשיטא שאינו נאמן בשום דבר דהוי מין ועובר על כל התורה כולה, עיי"ש באורך.

והנה הרמב"ם ז"ל (פי"א מהל' עדות הל' ח') פסק כרשב"ג דאינו חשוד בשל אחרים, דאין אדם חוטא ולא לו (עיי' מסכת בכורות דף ל' ודף ל"ה עמוד ב'), וכן בתוספות יום טוב שם מה שכתב בזה) ובראב"ד שם שהשיג עליו, מכל מקום פשוט דהיכי דמקבל שכר עבור ההכשר הוי כבשלו, וכמו שכתבו בתשובות האחרונים ז"ל (עיי' תשובת שואל ומשיב מהדורה ג' חלק ג' סימן י"ח ושם חלק א' סימן קמ"ד) בשם תשובות מים רבים (סימן כ"ה וכ"ו) לענין מי שחשוד על שתיית סתם יינם אם נאמן הוא על דריכת יין כשר, שהעלה להלכה דמה שכתב הרמב"ם ז"ל דנאמן בשל אחרים היינו דוקא היכא דליכא לי' בי' הנאה קרובה או רחוקה, מה שאין כן היכא שעושים בשכר בודאי שאינם נאמנים כיון שחוששים לשכרם שלא להפסיד יגיעם ויאמרו שנעשה בכשרות, כיון שקל הדבר בעיניו, ואיך זה נסמוך עליו, הא נחשב כשלו דעליו קא סמכינן לקנותו בדמים יקרים בשביל הכשרות שהוא מעיד עליו, והוא מרויח בזה שכר פעולותיו וטרחתו. ועיין בשולחן ערוך שם (סעיף ח') כי החשוד על איסור חמור חשיד על הקל ממנו, אלא אם כן חמור בעיני בני אדם שנזהרין בו יותר מבחמור וכתב בש"ך דהכל תלוי במה שהבריות נזהרין בו עיין שם.

והנה בנידון דידן שחרדי בני עמינו הי"ו נזהרין ממאכל ההוא זה עשרות בשנים, בודאי דאיסור חמור רבוע עליו, וכל מי שפרץ גדר באכילתו בפני רבים אף לא אקרי חשוד על הדבר אלא כמו שכתב בתשובות מים רבים הנ"ל, דיש עליו דין מומר לאותה עבירה. ואף כי שעבר עליו לא לתאבון, כי הי' לפניו גם מאכלים אחרים שאין עליהם שום חשש ופקפוק, והוי כעובר עליו להכעיס, וכולהי איתניי' בי', שאכל ברבים מאכל שרבים נזהרים בו מחמת חשש איסורים חמורים, והוי כבשלו דאינו נאמן, שלא להפסיד שכרו אצל בעל בית החרושת, וגם כי עבר עליו להכעיס דהוי כמין ומומר לאותו דבר. מכל הלין טעמי נראה שאינו נאמן כלל להשגיח ולהעיד על כשרותם של אותן המוצרים בבית החרושת ההוא, ואינו בהשגחתו ובכשרותו ממש.

ואחלה פניו שימחול נא להודיעני במוקדם את דעתו דעת תורה ודעת נוטה, וה' הטוב ישמרינו ממכשולים ופרצות בבית ישראל מעתה ועד עולם, אמן.

הרב מאיר צרפתי